

บทที่ 3 ลูกหนี้และตัวเงินรับ

ลูกหนี้เป็นสินทรัพย์ที่สำคัญของกิจการประเภทหนึ่ง ลูกหนี้เป็นสิทธิที่กิจการสามารถเรียกร้องให้บุคคลภายนอกมาชำระเงินให้กิจการ ตามจำนวนเงินที่ค้างชำระอยู่ ลูกหนี้อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการดำเนินการค้าตามปกติของกิจการ ได้แก่ การขายสินค้าหรือให้บริการเป็นเงินเชื่อ เป็นต้น นอกจากนี้ลูกหนี้ยังอาจเกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุอื่น ๆ ได้แก่ พนักงานกู้ยืมเงินจากกิจการ กรรมการบริษัทกู้ยืมเงินจากกิจการ เงินชดเชยค่าเสียหายที่กิจการจะได้รับจากบริษัทประกัน เป็นต้น ลูกหนี้ที่ครบกำหนดชำระไม่เกิน 1 ปี หรือไม่เกินรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติ จะเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนส่วนลูกหนี้ที่ครบกำหนดเกินกว่า 1 ปี หรือเกินกว่า 1 รอบระยะเวลาบัญชี จะถือเป็นสินทรัพย์อื่น แสดงอยู่ในงบดุล

ความหมายของลูกหนี้

ลูกหนี้ (receivable) ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 101 ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ ลูกหนี้ หมายถึงสิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้ในการที่จะให้ชำระหนี้ด้วยเงินสด หรือ สินทรัพย์อย่างอื่น โดยคาดว่าจะได้รับชำระเต็มจำนวนเมื่อถึงกำหนดชำระ

สรุปได้ว่า ลูกหนี้ของกิจการจะเกิดขึ้นได้เนื่องจากกิจการมีความเชื่อถือ หรือ ไว้วางใจผู้ให้บริการ โดยมีการคาดการณ์ว่าจะได้รับชำระเมื่อครบกำหนดเงื่อนไขที่ตกลงกันได้ ซึ่งการบริการอาจจะเป็นการขายเชื่อหรือบริการเชื่อ

การจัดประเภทลูกหนี้

ลูกหนี้สามารถจัดประเภทได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ลูกหนี้การค้า
2. ลูกหนี้อื่น ๆ

การแสดงผลค่าของลูกหนี้

ลูกหนี้เป็นสินทรัพย์ประเภทหนึ่ง ที่จะต้องแสดงในงบแสดงฐานะการเงินในวันสิ้นงวด ยอดลูกหนี้ที่แสดงในงบแสดงฐานะการเงินก็ควรเป็นลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บเงินได้จริง เพราะผู้ที่ดูงบแสดงฐานะการเงินแล้วจะได้ไม่เข้าใจผิด ในทางปฏิบัติลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ เราจะไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นรายได้ จำนวนเท่าใดจนกว่าเมื่อถึงกำหนดชำระแล้วเก็บเงินไม่ได้ ซึ่งเรียกว่าหนี้สูญ จากสาเหตุนี้ ลูกหนี้ที่แสดงไว้ในงบแสดง

ฐานะการเงินตามจำนวนลูกหนี้ที่ค้างชำระ จะมีมูลค่าสูงกว่า ลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บเงินได้จริง ซึ่งถือว่าไม่ถูกต้อง ดังนั้นตามหลักการบัญชีโดยทั่วไป จึงให้กิจการทำการคาดการณ์ ลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บเงินไม่ได้ถือเป็นรายการปรับปรุง ณ วันสิ้นงวด บันทึกไว้ในบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ บัญชีนี้จะแสดงเป็นบัญชีปรับมูลค่าลูกหนี้ในงบแสดงฐานะการเงิน โดยแสดงเป็นรายการหักออกจากบัญชีลูกหนี้เพื่อให้ลูกหนี้ แสดงมูลค่าใกล้เคียงความเป็นจริง

ความหมายของตั๋วเงินรับ

ตั๋วเงินรับ (Notes Receivable) หมายถึง ตราสารทางกฎหมายที่แสดงสิทธิที่จะได้รับชำระเงินตามจำนวนและเวลาที่ระบุไว้ ตั๋วเงินรับเป็นตราสารทางกฎหมายที่สามารถเปลี่ยนมือได้โดยการโอนไปให้บุคคลที่สามด้วยการสลักหลัง การสลักหลัง คือการลงลายมือชื่อไว้หลังตราสารเพื่อโอนสิทธิในตราสารฉบับนั้นไปให้บุคคลอื่นตั๋วเงินรับเป็นสินทรัพย์ที่มีข้อดีกว่าลูกหนี้ กล่าวคือ โดยปกติแล้วจะมีดอกเบี้ย ซึ่งทำให้ผู้ถือตั๋วมีรายได้เพิ่มและยังมีสภาพคล่องสูง โดยสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายกว่าลูกหนี้ ผู้ถือตั๋วอาจนำไปขายลดให้กับธนาคารหรือสถาบันการเงิน หรือนำไปจำหน่ายเพื่อนำเงินมาใช้ได้ แต่บางกรณีตั๋วเงินจะมีความเสี่ยงค่อนข้างสูงหากเป็นกรณีที่ลูกหนี้ขอเปลี่ยนสภาพหนี้ที่ถึงกำหนดชำระเป็นหนี้ตามตั๋วเงินเพื่อยืดเวลาการชำระหนี้โดยยอมเสียดอกเบี้ยให้

การแสดงรายการและเปิดเผยรายการลูกหนี้และตั๋วเงินรับ

ลูกหนี้การค้าและตั๋วเงินรับแสดงเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนหรือสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงินขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสด ส่วนการเปิดเผยข้อมูล มีดังนี้

1. นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ
2. แยกแสดงมูลค่าคงเหลือของลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น รวมถึงค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่เกี่ยวข้องกัน
3. การนำลูกหนี้และตั๋วเงินรับไปค้ำประกันการกู้ยืม
4. การขายลูกหนี้และขายลดตั๋วเงินรับแบบแบกรับภาระหนี้สูญ
5. รายการกับกิจการที่เกี่ยวข้องกันต้องแยกเปิดเผยให้ชัดเจน

ตัวอย่างการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลของรายการลูกหนี้และตัวเงินรับ

บริษัท กร จำกัด

งบแสดงฐานะทางการเงิน

31 ธันวาคม 25x1

	หมายเหตุ	(หน่วย : พันบาท)
สินทรัพย์หมุนเวียน		
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	7	1,083,400
ตัวเงินรับการค้า	8	653,200
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		
เงินให้กู้ยืมแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกันและดอกเบี้ยค้างรับ	11	22,690
หมายเหตุประกอบงบการเงิน		